

Agricolan kieli

A

Tavoite:

kielen muuttumisen
ymmärtäminen

Tarvittavat materiaalit:

Mikael Agricolan teksti

Minkä ikäisille sopii:

alakoulu

Työtapana: opettajan esitys,
parityö

1. Opettajan esitys

Opettaja kertoo Mikael Agricolan Abckiriasta. Abckiria ("Abc-kirja") oli ensimmäinen suomenkielinen kirja. Sen kirjoitti Mikael Agricola, joka loi pohjan suomen kirjakiellelle, kansanopetukselle sekä lukutaidolle. Abckiria julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1543. Agricola kirjoitti sen samaan aikaan kun hän teki Uuden testamentin ensimmäistä suomenkielistä käännöstä. Molempia teoksia työstäessään Agricola samalla myös loi suomelle kirjakieltä.

Mikael Agricolan teosten kieli saattaa ensi näkemältä vaikuttaa oudolta ja lähes mahdottomalta ymmärtää. Alkuperäisten teosten ja niiden pohjalta painettujen näköispainosten tekstin lukeminen voi myös olla vaikeaa, sillä kirjasintyylinä on käytetty fraktuuraa, joka oli koukeroinen, gotiikasta vaikutteita saanut kirjasintyyli. Se oli käytössä erityisesti Saksassa, josta se tuli myös Suomeen. Fraktuuraa käytettiin 1900-luvulle saakka. (<http://www.agricola.fi/mikael-agricola/agricolan-kieli/>)

2. Tutkimustehtävä

Oppilaat pyrkivät selvittämään, mitä Abckirian tekstissä lukee.

3. Yhteiskeskustelu

- Mikä tehtävässä oli vaikeaa?

- Miksi?

Suomenkielistä kirjallisuutta ei juuri ollut ennen Agricolaa. Eri murteiden sanastot olivat keskenään erilaisia. Agricola joutui valitsemaan kulloinkin mielestään sopivimman sanan. Uusi testamentti oli kuitenkin suunnattu koko Suomelle, joten sen piti olla kaikkien ymmärrettävissä. Aina ei Raamatusta käytettyä sanaa edes löytynyt suomen kielestä, joten Agricolan oli itse kehitettävä sopiva sana. (<http://www.agricola.fi/mikael-agricola/agricolan-kieli/>) Mikael Agricola joutui aikanaan siis keksimään uusia sanoja suomen kieleen. Niin on tehty myöhemminkin. Esimerkiksi sana velospeedi on aikanaan korvautunut sanalla polkupyörä.

- Voisiko keksiä kokonaan uusia sanoja ja niille merkityksiä?

